



HOE BESPREEK JE HET ISRAËLISCH-PALESTIJNSE CONFLICT?

Deze vraag beantwoordt TerInfo op haar website en is na de gebeurtenissen van afgelopen weekeinde weer bijzonder actueel. TerInfo is een project van de Universiteit Utrecht. a bijvoorbeeld terroristische aanslagen of politiek geweld maken deskundigen onder meer lesmateriaal voor scholen. *M&P* legde TerInfo een aantal specifieke vragen voor naar aanleiding van de gebeurtenissen in Israël en de Palestijnse gebieden.

Raden jullie docenten aan om de gebeurtenissen in Israël proactief in de les te bespreken?

'Of je het proactief in de les bespreekt hangt van verschillende factoren af. Ten eerste is het afhankelijk van je band met de klas. Als je geen veilige omgeving kunt garanderen, is het waarschijnlijk niet verstandig om dit op te pakken. Een docent moet daar zelf in kunnen beslissen. Als je denkt dat dit niet lukt, kun je beter schoolbreed overleggen welke docent de expertise heeft en een veilige sfeer kan creëren in de klas.

Als je het bespreekt, volg dan deze drie stappen die we bespreken in onze blog (<https://ter-info.nl/hoe-bespreek-je-het-israelisch-palestijns-conflict>).

STAP 1

Benoem allereerst beknopt en zo feitelijk mogelijk wat er aan de hand is en leg de Nederlandse en internationale rechtstatelijke context uit. Dat is de basis.

STAP 2

Laat zien dat er uiteenlopende meningen over het conflict zijn. Hier kun je ook andere perspectieven benoemen, van andere landen, of andere groepen.

STAP 3

Ga het gesprek met leerlingen aan. Het is belangrijk om je te realiseren dat leerlingen heel geëmotioneerd kunnen zijn, dus het is belangrijk om ruimte te geven aan deze emoties. In sommige gevallen kan het goed zijn nog na te denken over regels over het voeren van een gesprek. Meningen mogen niet ten

koste van anderen gaan. Hier is een balans nodig tussen uitnodigen en begrenzen. In een klas zou echter relatief veel ruimte voor verschillende meningen moeten zijn, want dit is de context om met leerlingen in gesprek te gaan; ook over de mogelijke consequenties van meer extreme meningen.'

TerInfo publiceerde een bericht met achtergronden en adviezen over de vraag *Hoe bespreek je het Israëlisch-Palestijns conflict?* Het is niet de eerste keer dat jullie aandacht aan dit conflict besteden. Is het bespreken van de gebeurtenissen van dit weekeinde lastiger dan het bespreken van eerdere gebeurtenissen in deze regio?

'Het is altijd lastiger om een conflict te bespreken als je er midden in zit. Na een aanval, aanslag of andere heftige gebeur-

tenis zullen de emoties bij leerlingen heviger zijn, zeker bij leerlingen die zich sterk met bepaalde partijen in het conflict identificeren. Op zulke momenten zie je dat mensen extremer in hun standpunten worden en zich minder empathisch jegens andere groepen en mensen met andere meningen kunnen opstellen. De nuance is dan vaak het eerste slachtoffer. Uit onderzoek (ook van TerInfo, zie onze website: <https://ter-info.nl>) blijkt dat het bieden van een historiserend kader kan helpen om even uit het moment van het heden te stappen. Je hebt als docent hier echter wel historische kennis voor nodig. We hopen dat de artikelen op onze website hierbij kunnen helpen. Deze stap is een lastige, omdat leerlingen het vaak over hun hedendaagse verhalen willen hebben. Toch is het belangrijk om dit te proberen, het opent namelijk de deur naar een meer genuanceerdere, gecontextualiseerde bespreking van de kwestie.'

In deze tekst staat dat Hamas een terroristische organisatie is. Dit is de visie van onder meer de Verenigde Staten en de Europese Unie. Jullie adviseren docenten om officiële standpunten te volgen. Er zijn echter ook landen die Hamas niet als terroristische organisatie zien. Raden jullie docenten aan om tijdens de les Hamas ook een terroristische organisatie te noemen?

'We leven in Nederland en moeten ons houden aan de rechtstatelijke kaders van ons land. Dit kader is ook belangrijk om aan de leerlingen mee te geven. Als Hamas door Nederland, de Europese Unie of de Verenigde Naties als terroristische organisatie is gekwalificeerd, raden we aan dit over te nemen. Dit zijn de kaders waar we mee te hebben maken. Dat kan immers ook directe gevolgen hebben voor mensen die zich niet aan die kaders houden. Het steunen van een terroristische organisatie kan namelijk strafrechtelijke gevolgen hebben.

In de jaren dat Islamitische Staat actief was, zijn jongeren wel veroordeeld voor het sympathiseren met die organisatie. Veel docenten zijn zich hiervan niet bewust. Het is belangrijk leerlingen hiervan bewust te maken en ze hiertegen te beschermen. Uiteraard kun je daarna bespreken dat Hamas niet door alle landen en niet door iedereen als een terroristische organisatie wordt gezien, en je kunt uitleggen waarom dat zo is, maar dan nog geldt, dat vermeende hoge doelen niet lage middelen legitimeren. Iemand die als vrijheidsstrijder wordt

gezien kan heel goed ook een terrorist zijn. Hoe dan ook, voor TerInfo en voor scholen in Nederland is het nationale en internationale rechtstatelijke kader waarin wij leven leidend, en dat moet bij alle terroristische aanslagen van welke groepering dan ook zo zijn.'

Op sociale media zijn beelden te vinden van de gebeurtenissen in Israël en Gaza. Soms zien leerlingen beelden die hun docenten niet zien. Hoe moet een docent reageren als een leerling bijvoorbeeld verwijst naar bepaalde beelden om zijn/haar standpunt kracht bij te zetten?

'Dit is lastig en hangt heel erg af van de context in de klas en om welk beeld het gaat. Je kunt terugvallen op een aantal vragen om de leerling te laten reflecteren op media- en brongebruik. Op deze manier kom je ook te weten waar het beeld vandaan komt. Voorbeelden van dit soort vragen:

- Wie heeft de bron geschreven/gemaakt?
- Wat is de achtergrond van de maker?
- Waarom is de bron gemaakt?
- Wanneer is de bron gemaakt?
- Op welk platform is de bron gedeeld?
- Wat voor soort bron is het?
- In hoeverre vind je het platform betrouwbaar en waarom?
- Is de bron representatief? Komt de bron overeen met andere informatie?
- Zijn er bronnen die andere perspectieven laten zien?

Het kan soms ook beter zijn om er niet op in te gaan. Je kunt dan bijvoorbeeld zeggen "Ik kom straks naar je toe en dan wil ik even zelf die bron zien". Je brengt het gesprek dan terug van de klas naar het individu. Ten slotte kun je bespreken waarom er verschillende perspectieven in de klas zijn en hoe dit mede komt door wat leerlingen op sociale media zien. Om verschillende perspectieven in de klas in kaart te brengen, verwijzen we naar de de-escalerende opdracht die we opstellen naar aanleiding van de aanval van Hamas op Israël op 7 oktober (<https://ter-info.nl/lesmateriaal/de-escalatie-bespreken-aanval-hamas-op-israel>). Verder kun je ook uitleggen dat beelden van geweld slecht zijn voor de ontwikkeling van jongeren; het kan afstompend en ontmenselijkend werken.'

Sommige beelden en foto's zullen via sociale media door jongeren naar elkaar worden (door)gestuurd. Dit gebeurt buiten het zicht van docenten (en ouders). Toch kan dit ook tot onzekerheden, angst en spanningen leiden. Welk advies geven jullie in dit geval aan scholen? Moeten en kunnen scholen hier proactief iets mee doen?

'Ja, wij denken dat het goed is om dit bespreekbaar te maken. Hiervoor doen we een voorstel in onze blog. Leerlingen kunnen actief een bijdrage aan de-escalatie leveren door bijvoorbeeld niet dit soort heftige beelden te delen. De beelden kunnen inderdaad tot spanningen en angst leiden. Daarnaast moet de docent ook uitleggen dat je door het delen van filmpjes van organisaties die Nederland als terroristisch kwalificeert zelf ook strafrechtelijk in de problemen kunt komen. Ook hier zijn docenten zich vaak niet van bewust. Ten slotte voelen leerlingen zich vaak machteloos na een zo'n heftige gebeurtenis als deze terroristische aanslag. Door met leerlingen te bespreken hoe ze zelf aan een vreedzame en eerlijke samenleving kunnen bijdragen, krijgen ze weer meer een gevoel van controle, waardoor hun angst wellicht afneemt. Het niet delen van filmpjes is hierin een belangrijke stap.

In alle gevallen is het in tijden van spanning belangrijk realistisch te zijn, maar leerlingen tegelijkertijd ook hoop en perspectief te bieden. Hoe moeilijk dat in deze situatie ook is, zij zijn de toekomst. Ten slotte is het belangrijk dat je dit soort complexe en gevoelige kwesties niet alleen "in oorlogstijd" bespreekt, maar er in "vredestijd" al aandacht aan geeft. Als het goed is hebben leerlingen in een eerder stadium al met kritisch media-gebruik geoefend (zie bovenstaande vragen). Je hebt dan al een veilige klassensfeer opgebouwd en met lastige thema's geoefend op het moment dat het minder urgent was. Ook zou je als docent al inzicht moeten hebben in de verschillende achtergronden van je leerlingen en mogelijke gevoeligheden. Als je hier niet op kunt terug vallen, is het lastig om urgente conflicten goed te bespreken. Het is dus belangrijk om hier het hele jaar door mee te oefenen.' ♦



Het TerInfo-lesmateriaal **Hoe bespreek je het Israëlisch-Palestijns conflict?** vindt u op de website: <https://ter-info.nl/hoebespreek-jehet-israelisch-palestijns-conflict>